

LOMOS

räddar optiken

Adjö OPUS, välkommen LOMOS! – Ett nytt, optiskt luftbevakningssystem kommer med stor sannolikhet att införas i Sverige. Det blir ett rörligt system, som utnyttjar modern teleteknik, och som blir billigt i drift samt mycket effektivt.

– Jag tror att ett rörligt system i stället för dagens fasta kommer att medföra förbättringar på flera sätt. Samtidigt ger det våra frivilliga luftbevakare möjlighet att fortsätta inom sin tjänstegren, sade CFV/generallöjtnant Lars-Erik Englund när förslaget till LOMOS m/2000 presenterades vid FVRF:s riksförbundsstämma i Linköping.

Förslaget innebär att många luftbevakningstorn har spelat ut sin roll och kommer att rivas efterhand. Luftbevakarna kommer i framtiden att rapportera från ett nätverk av i förväg rekognocerade observationsplatser, som dock inte skall byggas ut i fred. Möjligen kommer någon mobil rapportanläggning att köpas in för att användas i utbildningssyfte.

Dagens Opus-materiel är sliten efter 20-års flitigt övande. Är dessutom föråldrad. Datagivare och rapporter via luftledning är en teknik som är dömd att försvinna.

Nu är det modern teleteknik som gäller. I fredstid kommer emellertid enbart materiel för utbildning att inköpas:

– Försvarets materielverk tittar just nu på vad som kan finnas på öppna marknaden. En delrapport från FMV kommer i juni, säger systemets konstruktör, övlt Björn Moberg vid flygstaben.

Materielkostnaden är ännu så länge ett frågetecken, men driftskostnaden beräknas bli så låg som 5 Mkr/år – att jämföra med de 100 Mkr, som årligen har slukats för driften av gamla Opus.

Om beslutsfattarna ger klar-

tecken för det nya systemet kommer utbildningen att påbörjas sommaren 1993. Sannolikt kommer den centrala delen av utbildningen att förläggas till F 14 i Halmstad, där ett kadetthotell eventuellt kan byggas och dit familjer kan medfölja.

Enligt den organisationsplan Moberg har skissat kommer 600 observationsgrupper, indelade i nio bataljoner, att bildas. Varje grupp kommer att omfatta minst fem personer, vilket kan jämföras med åtta vid dagens luftbevakningsstationer.

Hans beräkningar visar, att FVRF kommer att få **1 854** befattningar inom LOMOS-systemet. De resterande tar lotterna hand om. Några befattningar för värnpliktiga kommer *förlagsvis* inte att finnas.

– **Systemet är skraddarsytt för frivillig personal.** Jag tror att vi i och med detta kan öppna kaptensgraden för frivilliga. För bataljonschef och ställföreträdande kommer det dock att krävas majors grad samt att de är anställda i reserven, säger Björn Moberg.

● ● Det gick en suck av lättnad genom stämmolokalen när den av kostnadsskäl "dödsdömda" optiken återuppväcktes i ny form och med framtiden för sig.

Luftbevakarna inom FVRF (och de är många) har känt marken gunga under fötterna. Var skulle de ta vägen om "optiken", FVRF:s historiska hjärta, skrotades och ingenting kom i dess ställe?

– Det hade kostat oss 300

Mkr att bygga om Opus till ett digitalt system enligt televerkets krav. Vi hade fått driftkostnader runt 100 Mkr om året. Sådana summor har det inte funnits utrymme för vid beräkningarna inför det kommande försvarsbeslutet, sade CFV.

– Med LOMOS kan vi skapa ett system som ifråga om utrustning får en *dragning åt hemvärnet*. Min grundtanke är att vi skall förbereda ett system som kan aktiveras vid krigsfara. Jag ser en möjlighet att finansiera utbildning för 5 000–6 000 lottor och FVRF-medlemmar.

● ● Förkortningen **Lomos** står för "*luft- och markobservationssystem*". Precis som i dag skall luftbevakarna rapportera även sådant som rör sig till lands och till sjöss. De funktionerna kom på något sätt i bakgrunden när man började diskutera en avveckling av "optiken".

– Radar kan inte se allt och radar kan störas ut. Det är många som har intresse av att det finns vakande ögon på detta gytter av observationsplatser runtom i landet. Både vårt territoriella markförsvar och civilförsvaret är intresserade kunder till luftbevakarnas rapporter, sade CFV.

ÖB:s representant vid stämman, överste Lars Nordmark, uttryckte en liknande uppfattning;

– Hela alarmeringsfunktionen står och faller med den optiska luftbevakningen. Men totalförsvaret har inte tagit sitt ansvar för att den skall bevaras. *Televerket* borde t ex redovisa sin inställning, det är ju

deras fördyringar som tvingat fram beslutet att det gamla systemet måste överges.

Om det går så illa att den optiska luftbevakningen läggs ner, riskerar FVRF att tappa 2 500 frivilliga, som är krigsplacerade i olika uppgifter. För att förhindra en sådan dolkstöt har förbundet tagit fram ett "kraschalternativ", som innebär att 1 600 medlemmar måste skolas om. Tyvärr riskerar flertalet att då hamna på en lägre befälsnivå, säger FVRF:s generalsekreterare Gillis Wein-garth. ■